

## BITWA POD GRUNWALDEM

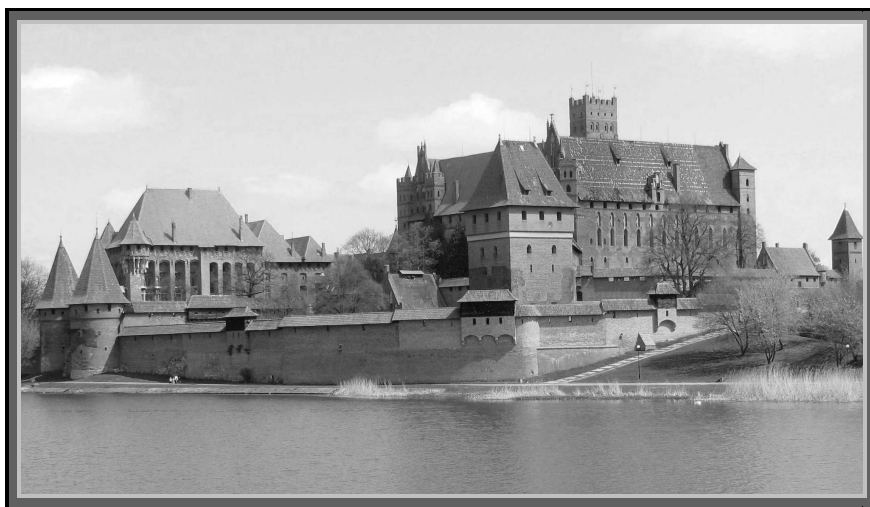
Także przebieg wojny krzyżacko-polskiej z lat 1409-1411 można uznać za zrzączenie Bożej Opatrzności. Do dnia bitwy pod Grunwaldem obydwa państwa: Polska i Litwa były zagrożone w swym istnieniu.



*Jan Matejko, Bitwa pod Grunwaldem  
(fragment)*

Zakon Krzyżacki doszedł w tym czasie do szczytu swej potęgi, a z drugiej strony zagrażał wrogom Jagiellów i Polsce Zygmunt Luksemburczyk, król Niemiec i Węgier, który - w razie konfliktu - mógł spowodować zaangażowanie znacznych zbrojnych sił Polski. Jednoczesne zaś uderzenie Krzyżaków, Kawalerów Mieczowych z Inflant i Dymitra Dońskiego z Moskwy mogło unicestwić Litwę.

Przed konfliktem wstrzymywała obawa przed Zakonem oraz zdecydowany sprzeciw Jadwigi, wynikający ze świadomości wymiaru konfrontacji: walki na śmierć i życie oraz niepewności rezultatów wojny. W latach dziewięćdziesiątych królowa prowadziła ożywioną korespondencję z Krzyżakami i innymi dworami<sup>1</sup>. Łagodziła napięte stosunki między Rzeczypospolitą i Zakonem. W dziesięć lat po jej śmierci (1399 roku) wojna wybuchła.



*Zamek Krzyżacki w Malborku*

---

<sup>1</sup> Por. A. Wielowieyski, dz. cyt., 40.

Strona polska dobrze przygotowała się do wojny pod względem logistycznym, przez wiele miesięcy gromadząc zapasy żywności i sprzętu, mobilizując rycerstwo, robiąc zaciągi najemników (zwłaszcza w Czechach, na Śląsku, ale także w Szwajcarii).

Poczyniono także przygotowania dyplomatyczne i propagandowe: z Moskwą zawarto w 1408 roku pokój, z Kawalerami Mieczowymi zawarto w 1409 roku rozejm, papież i dwory europejskie informowane były o zbrodniach i nadużyciach Zakonu na Litwie i w Polsce.

*Armia królewska posuwała się w tempie około trzydziestu kilometrów dziennie. W ciągu ośmiu dni pokonano 230 km. Polskie rozpoznanie osiągnęło 10 lipca rzekę Drwęcę pod Kurzętnikiem i wówczas doszło do momentu krytycznego w całej kompanii... Na przestrzeni kilkunastu kilometrów wolnej przestrzeni nad Drwęcą po obu stronach Kurzętnika Krzyżacy przygotowali „wilcze doły”, palisady i umocnienia oraz stanowiska dla kilkudziesięciu dział, wielu kuszników oraz kilka tysięcy piechurów<sup>1</sup>.*

Zebrała się Rada Wojenna na której postanowiono zawrócić, cofnąć się o 40 km i obejść stanowiska nieprzyjaciela od północy, od źródeł Drwęcy. Było to bardzo ryzykowne, gdyż czterodniowy szybki marsz ponad czterdziestu tysięcy ludzi i ośmiu do dziesięciu tysięcy wozów taboru przez lasy i bezdroża dawał Krzyżakom szansę uderzenia z boku na rozciągnięty na przestrzeni 30-40 km tabor.

*Była to jedna z najodważniejszych i najbardziej skutecznych decyzji powziętych w polskiej historii wojen, analogiczna do uderzenia króla Jana III ze wzgórz Kahlenbergu i Piłsudskiego znad Wieprza<sup>2</sup>.*

Czy nie należy w tym widzieć działania Bożej Opatrzności?



Wojciech Kossak,  
Bitwa pod Grunwaldem

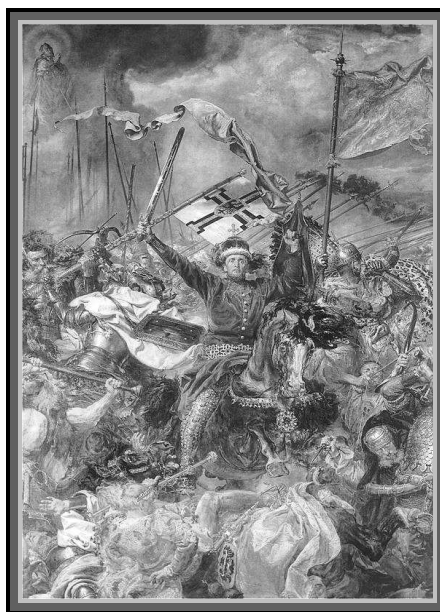
---

<sup>1</sup> Tamże, 43n.

<sup>2</sup> Tamże, 45.

W dniu 15 lipca 1410 roku na polach między wsiami Grunwald i Tannenberg<sup>1</sup> rozegrała się może największa bitwa średniowiecznej Europy. Walczyło kilkadziesiąt tysięcy ludzi. Według Pawła Jasienicy po stronie krzyżackiej brało w niej udział 32 tysiące rycerzy, po stronie polsko-litewskiej 41 tysięcy<sup>2</sup>. Zdaniem Normana Daviesa naprzeciwko 27 tysięcy żołnierzy krzyżackich stanęło 39 tysięcy wojsk polsko-litewsko-ruskich<sup>3</sup>.

Rezultat bitwy był niesamowity: poległo 18 tysięcy rycerzy krzyżackich, w tym prawie wszyscy członkowie „krzyżackiego rządu” i siedmuset, czyli znaczna większość braci zakonnych. Czternaście tysięcy wzięto do niewoli, tylko tysiąc pięciuset zbiegło z pola walki<sup>4</sup>.



Jan Matejko, *Bitwa pod Grunwaldem*  
(fragment)

Bitwa pod Grunwaldem odbiła się szerokim echem w całej Europie. Wzrósł autorytet Polski i Litwy.

Dzięki temu, podczas soboru powszechnego w Konstancji (1414-1418) polska delegacja składająca się z profesorów Uniwersytetu Krakowskiego skutecznie odpierała ataki Krzyżaków, wnosząc pod obrady problem wojny obronnej oraz pytanie o prawo do nawracania mieczem<sup>5</sup>.

<sup>1</sup> Stąd w Polsce i w Niemczech inaczej nazywa się tę bitwę; w tradycji polskiej była to bitwa pod Grunwaldem, w niemieckiej – pod Tannenbergiem.

<sup>2</sup> P. Jasienica, *Polska Jagiellonów*, Warszawa 2007, 131: „Wielki mistrz miał dwadzieścia jeden tysięcy konnych i jedenaście tysięcy pieszych żołnierzy, liczonych wraz z czeladzią. Jagiełło przyprzewodził razem około trzydziestu dziewięciu tysięcy wojowników, do których należy jeszcze dodać tysiąc lub dwa Tatarów... Ciężkiej jazdy koronnej było, razem z najemnikami, osiemnaście tysięcy i ona stanowiła główną siłę uderzeniową. W zakresie broni najważniejszej, rozstrzygającej, Krzyżacy mieli więc przewagę... Lżej zbrojonej kawalerii litewsko-ruskiej było jedenaście tysięcy. Polska piechota liczyła cztery, litewska do sześciu tysięcy”.

<sup>3</sup> N. Davies, *Boże igrzysko. Historia Polski*, t.1, tłum. E. Tabakowska, Kraków 1989, 174 (tytuł oryginału *God's Playground. A History of Poland, Volume I: The Origins to 1795*, New York 1982) podaje, że armia krzyżacka, wspomagana przez moździerze, liczyła 27 tysięcy, w tym wielu rycerzy zagranicznych. Naprzeciwko niej stanęła „pstrokata zbieranina”, złożona „z około 39 tysięcy Polaków, Czechów, Litwinów, Żmudzinów, Rusinów, Tatarów i Wołochów. Nim nadszedł wieczór, prawie połowa Krzyżaków nie żyła. Wielki mistrz poległ. Jako zakładników wzięto 14 tysięcy jeńców. Zdobyto obóz krzyżacki, a wraz z nim dziesiątki wozów wyładowanych żelaznymi kajdanami, które były przeznaczone dla polskich jeńców, nim role się odwróciły”.

<sup>4</sup> Por. A. Wielowieyski, dz. cyt., 48; 50.

<sup>5</sup> Por. H. Samsonowicz, J. Tazbir, dz. cyt., 81.



*Włodzimierz Tetmajer, Matka Boża z Dzieciątkiem  
Kościół oo. Franciszkanów w Krakowie - Bronowicach Wielkich*